

Szamosvidék

Szerkesztőség és kiadóhivatal!

DÉS,

BETHLEN GÁBOR-UTCA 17.

Távbeszélő szám 149

20 fillér

47. évfolyam, 10. szám

Nemzetpolitikai, társadalmi és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő: SZTOJKA LÁSZLÓ

DÉS, 1943. május 4.

Mátyás éve

Írta: SZTOJKA LÁSZLÓ

Nemes Kolozsvár városi országos bevonással, megnyitotta a Mátyás-évet, Az Igazságos Jézus évszázados születési évfordulóján megindulnak a magyar felségterületen mindenütt a hasonló ünnepek. Nem a hivalkodó külsőségen, a példátmutató belsőségen van a hangsúly. Mert Mátyás példát mutat. Európai hírű fejedelem, akinek adva a szellem, a művészet, a gondolat bástyája, ahonnan tiszta és meleg tüzek áradnak szét minden égtáj felé. Mátyás megmutatta, hogy a kultúra, a lélek — értelem és voazó léte. De mellette felmutatta az eszmével és lélekkel irányított független magyar vaskardot is. Szellem és kard — örök magyar egység, amit Mátyás a népi igazságok melegével és igaz erőre emelésével vont be. Túl a legendákon valóban kutatta és orvosolta a nép bajait és odaült a magasra tartott orri kis királyoknak. Szívügye volt a nép, mert tudta, hogy a széles névtelen tömegek jelentik a biztos magyar jövőt. Így tudott egyszerre a magyarságnak és Európának szolgálni.

Félezer év távlatából parancsoló szükségként mutat Hollós Mátyás szelleme a népet, országért való igaz törekvése. Szellem, kultúra, kard, szociális, emberi egyenlőség és igazság. Nem kétséges a tanítás, na fokozottan időszerű, parancs, amit a magyar sorskérdések mélyében genis meg kell szivlelni.

Report...

A dési hathetes önkéntes ápolónői tanfolyam vizsgája

(Dés.) Bensőséges és meleg ünnepély keretében ért véget a dési hat hetes önkéntes ápolónői tanfolyam, melynek 42 jelöltje a megtartott vizsgán kitűnő tanúbizonyságot tett nagy felkészültségéről és lelkes hazafiasságáról.

A vizsgáztató bizottságon kívül jelen voltak: gróf Wass Eendréné, Szolnok-Doboka vármegye főápolónője, ki báró Apor Gizella orsz. főnőkasszonyt képviselte, Kolozsvárról: Velits Zoltánné, a kolozsvári Vöröskereszt Egyesület elnöknője, Cimbalmos Istvánné, Urbán Lily önkéntes oktató testvérek és az egyesület társelnöke, Kaszonfelföldi dr. Weress Jenőné polgármester neje és úv. alelnöke dr. Vékás József felsőházi tag.

A vizsgabizottság tagjai: dr. Bakay György, a dési kórház ig. főorvosa, dr. Székely Ferenc, dr. Árokháty Vilmos és dr. Varga István voltak.

A Hísekegy elmondása után dr. Bakay György üdvözölte a vendégeket és a megjelenteket.

A vizsga folyamán a bizottság a jelölteket valóságos keresztkérdések közzé fogta, kik a rövid kiképzési idő dacára meglepő rátermettségről és szak tudásról tettek tanúbizonyságot.

A szép eredmény az orvosok önfeláldozó és lelkiismeretes munkájának köszönhető, kik fáradságot nem ismerve oktatták a növendékeket.

Külön elismerés illeti Koller Kálmánné úraszonyt, a M. V. K. Dés városi

fiókegyesületének ápolónői szakosztály vezetőjét, kinek felülmúlhatatlan szorgalma és szervezőképessége eredményeként jelentkeztek olyan szép számban a dési magyar asszonyok és leányok a tanfolyam elvégzésére.

A vizsga után, mely a késő esti órákig tartott és ünnepélyes eskütellettel ért véget, dr. Nyerges Gábor elnök elismerő szavakkal köszönte meg az orvosok fáradozásait és a jelöltek alapos tudását.

A növendékek nevében Ir. Hosszú Elemérné köszönte meg közvetlen szaval

akkal a tanfolyamon résztvevő valamennyiük nevében a vezetőség önfeláldozó fáradságát és közölte közös elhatározásukat, hogy a szokásos emléktárgyak megváltási összegét, 130.— pengőt, tekintettel a háborúra és a „Mindent a hazáért” jelszavas időkre, a Vöröskereszt céljaira ajánlották fel.

A törzskönyv szerint ma már 64 kiképzett ápolónője van Dés városának, kik bármikor készek szolgálatukat igaz magyar lelkesedéssel a hazának felajánlani, hogy sebesült honvédeink szenvedéseit enyhítsék. (h.)

Igy harcol a magyar honvéd

(Budapest.) Május 2-án nyílt meg a Pesti Vigadó valamennyi termében az idei tavasz egyetlen országos kiállítása: a Haditudósító Kiállítás. Honvéd haditudósítók rendezik, de nem azért, hogy magukról beszéljenek, hanem hogy a harcoló honvédek, a keleti harc tereken küzdő magyar csapatok emberföltötti teljesítményeit mutassák be fényképekben, filmen, lemezrevágott helyszíni rádióközvetítésekben, harctéri ujságtudósításokban, helyszínen rajzolt művészi rajzokban és festményekben.

A korszerű háború a maga komor valóságában jelenik meg a szemlélő előtt a kiállításra összegyűjtött dokumentumokban. Aki az izgalmas harctéri filmjeleneteket és fényképeket, az ágyútűzben készült kéziratosokat megnézi, a lemezrevágott helyszíni rádióportokot meghallgatja, az hiteles képet nyer a magyar honvéd téli hadjáratáról.

A Haditudósító Kiállítás voltaképp több egyidejű párhuzamos kiállítás együttese. A leghatalmasabb terem hadifényképeket mutat be. Ötven ezer felvétel közül a legjobbak, legmegkapóbbak kerülnek kiállításra. Csak eredeti fényképek vannak itt, olyanok, amiket a fotóriporter sokszor élete kockáztatásával örökített meg. E felvételek érdekességét fokozza a mult világháború képeinek párhuzamos bemutatása. A kiállítás további különlegességei a színes fényképek, melyek a magyar fotóművészet új nagy mesterreinek remekbekerültek alkotásai.

A kiállítás legelevenebb része a mozgóképvetítés. A háború legmeggrázóbb

jelenetei a maguk sodró realitásával peregnék le itt reggeltől estig a nézők szeme előtt. Olyan filmeket vetítenek, amelyeket máshol nem láthatunk. A filmek egyrésze orosz szákmányfilm. A régebbi magyar katonai filmek leg-szebb ereiklyéit is lepergetik, így a mult világháborúban a Przemysl visszafoglalásáról készült eredeti filmriportot és Kormányzó Urunk közel negyed századdal ezelőtt a magyar fővárosba való bevonulását megörökítő filmet.

Önálló táriatnak is beillenék a kiállítás koronája: a festő és szobrászművész haditudósítói kiállítás.

Hasonló nagy érdeklődésre számíthat a tulajdonképeni haditudósítás műhelyitkainak bemutatása. A harctéri helyszíni rádióriportok hanglemezre való vágása, éppúgy, mint a haditudósító ujságírók ágyútűzben készült kéziratainak sorsa. A közönség egész napon át hallani fogja a legjobb harctéri mikrofonriportjainkat. A haditudósító osztály hangvágó részlege szemléltető módon a nagyközönség előtt készíti lemezzre hangfelvételeket. Hozzá tartozójának innen bárki küldhet üzenetet a frontra. A hanglemezre vett üzeneteket a budapesti nagyadó 24 óra leforgása alatt közvetíti a harctérre. A haditudósító ujságírók emellett bemutatják a magyar haditudósítás nagy multjának kiemelkedő dokumentumait, az 1848-as szabadságharc és a mult és a mostani világháború hadiújságjait, a haditudósítók könyveit, a haditudósító osztály kiadványait.

A haditudósító kiállítást gazdag és sokágú anyagával az ország leggrandiózusabb tavaszi látványosságá.

Rév Elek.

Tavaszi riportlevél egy erdélyi kisvároshól

1. A tavasz a 22.000 lakosú Dés megye székhelyre is beszökött. A város kirakatta a főtérre a piros padokat, amelyek „félhivatalosan” mindig a tavaszt jelentik Désen...

2. Az ősi város falai között na is a mult árad, az a mult, amely mindig jövőbe tudott lépni. A Bástya-dűlő után mindössze 53 ember maradt annak idején életben Désen, nem egyszer tűz égette földig a várost — négis újból és újból talpra szökött!

3. Ezen a háborús tavaszon az üzletek bizony kissé üresek és a házasszonyok kifáradtan térnek meg a hetipiacról. De hány háborút, vihart él túl már ez a város!

4. Dr. Hencze Béla személyében a dési állami gimnázium új igazgatót kapott, aki Mátyásföldről került a szöve Szamos mellé.

5. Dés jelenleg „a dízőlt város”. A legkisebb bodegában is énekel már egy-egy „nagy hírű” énekművész. A kifogás a behirdetés ellen szól. Hagyjuk a „nagy” jelzőket és a „művész” szó sem arra való, hogy 10 deka felvágott mellé szolgálják fel a söntés pult árnyékában...

6. Dr. Vékás József felsőházi tag, nyugalmazott főorvos az Erdélyi Párt megyei elnöke ugyancsak megkezdte „a tavaszi idenyt” a dési pártirodában, ahol szokatlanul megnőtt a munka.

Rádiószózatot intézett a magyar társadalomhoz a kormányzó hitvese

A Főméltóságú Asszony az alábbi rádiószózatot intézte a magyar társadalomhoz:

— Az elmúlt esztendő utolsó napján áldozatra hívtam fel minden magyart. A tehetősektől ezeket és százakat, a szegényebektől pedig filléreket kértem, hogy a magyar társadalom emberi együttérzésével gyógyítsuk azokat a háború okozta sebeket, amelyeket emberi erő orvosolhat és valóban a honvédcsaládokért adakozott minden magyar. Az eredmény olyan nemvált példáját adta a nemzeti együttérzésnek és áldozatkészégnek, hogy annak hatása nemcsak szívetudítóan megalapozott, hanem biztató, erőtadó és felemelő. Több mint 16 millió pengő gyűlt össze a honvédcsaládok alapjára, melyből támogatni lehet azokat, akik irra csakugyan rászorultak és talpraállítani mindazokat, akiknek az élet küzdelmeiben elindításra van szükségük. A tehetősek valóban ezeket és százakat adtak, a szegényebbek filléreiket adták oda és ha lehet, ennél is többet, sok esetben eljövendő kerestetük tekintélyes részét. Ezekben az adományokban az adakozó nemzet hozzákötötte jövendő munkáját, a maga életét azokhoz, akik hozzátartozóikat, apjukat, fiúkat, testvérüket, családjuk támaszát és reményességét veszítették el. Az ő köszönetüket tolmácsolom. De köszönetet mondok az adakozóknak az egész ország nevében is, mert a honvédcsaládok javára összegyűlt több mint 16 millió pengő nemcsak a segítséget szeretők meleg szándékát sugározta szét, hanem a nemzet törhetetlen bizalmát is. Nemzetiünk erős, nemcsak ország-lása rendjén és katonáinak hősi küzdelmében, hanem a belső lelki egyvívartozás érzését bizonyító áldozatkészégben is. A honvédcsaládokért folytatott gyűjtés tulajdonképpen az egymásért való áldozatkészég és az egymás iránti szeretet megragadó erejű népszavazása volt és az eredmény azt mutatja, hogy ebben az országban senki sem vonta ki magát a közös sors, az áldozatvállalás alól. Ezért meg kell mondani, hogy a gyűjtés jelentősége erkölcsi hatásában messze túlhaladja még azt a Magyarországon eddig ismeretlen magasságot is, amellyel a gyűjtés anyagi eredményeit lezártuk. A gyűjtés során az egész ország és az

Petőfi-ünnepélyt rendez május hó 16-án Désen a Mansz!

egész nemzet bízalma szólalt meg. A hit és a bizalom, amellyel bízunk egymásban, hiszünk a mi nemzetünk történelmi hivatásában, bízunk harcunk igazságában és hiszünk az igazságos magyar ügy győzelmében. Hálás vagyok a hitnek és bizalomnak ezért a jelképes népszavazásért, t tehetős ember gazdag adományáért és a szegény, bibliai szegénységű özvegyasszony melegen szíves filléréért, mert az ő hitük és az ő bizalmuk erősebbnek és hatalmasabbnak bizonyult és fog bizonyulni mindenkori, amit csak számokban lehet kifejezni. Ezért köszönöm még egyszer a nemzet jövőjébe vetett hittel és a magyarság történelmi elhivatásába vetett mélyszéges meggyőződéssel mindenkinek — így az egyházaknak, az érdekképviseleteknek és a sajtónak is — a közreműködését, munkáját, fáradozását, adományát, segítő készségét, amellyel a honvédsaladókért folytatott gyűjtésünket ilyen, minden várakozást felülmúló hatalmas eredményhez juttatták.

Vitéz Thuránszky László Jókai-serleg beszéde

Március 15-én a Magyar Ujságírók Egyesülete Pátria Klubjának földszinti helyiségeiben egytálételes szabadság-lakoma volt, amelyen a budapesti és vidéki sajtó képviselői közül több mint 160-an vettek részt. A szabadság-lakomán először Tóth László, a Magyar Ujságírók Egyesülete Pátria Klubjának elnöke köszöntötte vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzót, majd vitéz Thuránszky László miniszteri osztályfőnök, felsőházi tag, az Országos Magyar Sajtókamara tiszteleti tagja mondott ünnepi beszédet a Jókai-serleg megemelésével. Beszédében többek között a következőket mondta:

— Kedves Barátain! Szabadság-lakomát ülünk, magyar ujságírók illusztris társaságában, a Magyar Sajtó Házában. Természetes adottság volna számomra ezen anapon közöttetek, ujságírók között a márciusi napok egyik legmarkánsabb eredményéről, talán legkarakterisztikusabb vívmányáról, a sajtószabadságról beszélni. Meg fogjátok érteni, ha mégsem teszem, hanem általános keretek között maradok. Ma sajtószabadságról beszélni talán anakronizmus. Mert ma ismét rendkívüli idők élünk és a súlyos háborús viszonyok között, amelyek minden tettünket előre meghatározzák, a sajtószabadság-egyen úgy, mint más szabadságjogok, — is csak korlátozottan gyakorolható. Nemesak nálunk, de bizonyára széles e világon. Ez azonban nem jelent felmentést a magyar ujságíró számára. A háborús kényszerűségekől reánk parancsolt rendkívüli helyzet megítélés szerint a magyar ujságíró-társadalomnak nemzete felé vállalt kötelezettségein és kötelezettségein mit sem változtat. Sőt — még megkettőzi, megsokszorozza feladatait és minden bizonnyal meg is nehezíti azokat. Mert szűkre szabott keretek és korlátozottabb lehetőségek között kell folytassátok hivatástokat, a magyar ujságíróknak azt az örök harcát, amelynek célja a márciusi eszmék és vívmányok megőrzése, de célja még inkább, minden magyar szellemi értékeknek a jövő korszakba, a jövő magyar nemzedékek számára való sértetlen átmentése.

— Ti, a tollforgatás elhivatott mesterei, az ujságírógárda vezetői vagyok. Nem szabad elernyednetek, ti nem csüggedhettek, nem válhattok kishitűekké. Amikor a magyar honvéd fegyverrel a kezében odakünn védi az arcvonalat, álljon a magyar ujságíró beszéléssel, büszkén és öntudattal idehaza kijelölt önhelyén és örökdíjék lelkiismeretesen, hogy alattomos, földalatti ellenség a szellemi frontot meg ne támadhassa, ki nem kezdhesse. Örökdíjék, hogy szellemi életünk régi magyar hagyományaihoz hí maradjon.

— A Ti kezetekben, Barátain, ma is hatalmas és egyben veszedelmes fegy-

ver van letéve. Kérve kérünk Benneteket, álljatok éberem a vártán és vigyázzatok, hogy az a hatalmas, széles tábort, amelynek szellemi irányítása részben titek van bízva, vezetése részben a Ti hivatásotok, meg ne inogjon, el ne tántorodjék, hitét és bizalmát a nemzet jövőjében, fejlődésében

el ne veszítse. Vigyázzatok, hogy az a tábort ne fusson csaloéka, hiú vagy sokszor ostoba ábrándképek után, de tartson ki rendíthetetlenül legföltettebb kincsünk, szabadságunk, függetlenségünk, tartson ki legdrágább szellemi értékünk, az örök magyar nemzeti gondolat mellett.

Szamosmenti Magyar Kisgazda Egységet!

Az anyaföld megtermékenyülve tártul a nap elé.

A szamosi magyar kisgazdái reménykedve várják a — hozamot!

És a boldog, békés holnapi Magyarországot. Addig is, gazdák, földművelők egységbe a szebb jövőért, — adjunk mi példát a testvériségre, összefogásra, váll-váll melletti egységes

munkára!

Telkintetünk a jövőre függesztve, harcoljunk annak elkövetkezéséért.

Bodó János földműves.

Az Emge gazdakörök egyre bővülnek a Szamos-medencében. Sorakban az új magyar nép menetel a telibb, igazabb magyar holnap felé.

Felszabaduló

Népi magyarság

Ezt kell mondanunk: ha lehetséges asszimiláció, ha példák ezrei bizonyítják, hogy nem magyar eredetűek nyelvükben, gondolkodásukban, érzéseikben, ösztönükben hamisítatlan, teljes magyarokká váltak, mennyivel inkább lehetséges, hogy a magyarnak született középosztálybeli ember gondolkodásában, érzésvilágában, életsemleléteiben, életprogramjában népi tudjon lenni! Csak fel kell szívnia magába az ősi szellemet, amely a népmilliókban él és hat, csak le kell vetkőznie magáról minden idegen, hamis kultúrhatást. Csak azonosítania kell magát népe sorával, érdekeivel, szenvedéseivel és örömeivel, csak ki kell nyitnia elhomályosult szemét a magyar népi szemléletre. Olyan lehetetlen volna ez? Hiszen akkor hiába hangzott el a magyarság minden nagy szellemének tanítása, hiába született meg minden nagy, klasszikus műve, hiába folyt vér, hiába minden vesztett vagy megnyert csata. Hiába Mohács és Muhi nagy intése is. És hiába más népek követendő példája, így a kiesiny finn népe is, amelynek vezető rétegei, ha valaki elválasztaná őket a néptől, ha külön társadalmi osztálynak tekintené gondolkodásában, világszemléletben, kultúrában, értelmetlenül bámulnának rá, vagy felháborodnának. S láthatjuk a finn esodát. Csak azok számára csoda, akik magyarországi szemmel figyelik. Finn szemmel nézve: természetes állapot.

Hányszor hallottuk s halljuk: omoljanak le a válságfalak magyar és magyar között. Ne legyenek ellentétek. Tűnjenek el a szakadékok. Tekintsük egymást testvéreknek, akármilyen pontjára állított bennünket a sors az életnek. Milyen szép szavak — s milyen hiábavalók, ha egy középosztálybeli magyar nem tudja azonosítani magát a néppel, melynek vére az ereiben folyik. Vessük el osztályszemléletünket, lépünk ki osztályzárkózottságunkból, értsük meg, ami erő, érték van bennünk, az a népünké. Nem irodalmi kérdés ez csak, nem annak a kérdése csupán, hogy sirvavidádó cigányzenét hallgatunk-e, vagy eredeti lépdalt, nem is csak a házunk, az otthonunk stílusa, ahol életünk rejtett, bizalmas óráit töltjük. Hanem társadalmi kérdés: hogyan érintkezünk a néppel, hogyan vezetjük, hogyan rendeljük alá magunkat neki, hogyan szolgáljuk, hogyan tevékenykedünk. Politikai kérdés: hogyan szervezzük, magyar módra-e, vagy idegen módra, hogyan adunk hangot kívánságainak, hogyan igazítjuk, miként tájékoztatjuk. Gazdasági kérdés: hogyan irányítjuk a termelést, hogyan szervezzük szövetkezetet — igazi, vagy álszövetkezetet alakítunk-e, — hogyan vezetjük rá a gazdasági élet különböző ágaira: állattartásra, kertgazdálkodásra, stb. Nevelési kérdés: milyen a tanterv, milyen módszerekkel bánunk a gyermekekkel, hamisítatlan magyar kultúrát adunk-e neki, megszerettetjük-e a fejlődő lélekkel nagy kultúrkinceseket, vagy szolgamód majmoljuk a tőlünk merőben idegent. Öntudat kérdése: valljuk-e

magunkat minden más nemzettel egyértékűnek, vagy megalázkodva rebegjük, hogy mindent másoknak köszönhetünk. Közvéleményformálás kérdése: tudunk-e magyar sajtó, magyar rádió, magyar színjátszást, magyar filmet teremteni, vagy egyszerűen elfogadjuk, amit e zavaros kor ránk erőszakol, esetleg áradatként a nyakunkba zúdít. Életünk minden fontos kérdése benne van ebben az egyetlen kérdésben: tudunk-e népi magyarok lenni.

Koalányi János

Szamosmenti napló

A cichegyi ezüstkalászos gardák avató ünnepségén K. Weress Jenő, Dész város polgármestere nagy hatású beszédet tartott. Beszédében a haza és a föld hűségese szeretetére intett, mert ez a mélyről fakadó bensőséges érzés tartotta meg viharában hazánkat és nemzetünket.

Felszabadulásunk után

Szolnok-Doboka közigazgatási helyzetképe egyáltalában nem volt irigylésre méltó. A felsőbb hatóságok ekkor küldötték a szamosmentére Vizváry Viktor főjegyzőt, aki hatalmas munkával a vármegye 261 községét közigazgatási egységbe tudta fogni. Vizváry Viktor több mint két éves munkásságával osztatlan tiszteletet vívott ki magának a megyében. Most, amikor a puritán lelkű és nagyszorgalmú főjegyző Trocsányi Tivadár Magdolával, az egyesült női tábort országos titkárával, házasságra lépett, a szamosmenti magyarság őszinte szeretettel kíván boldogságot az új házaspárnak.

Mohi Sándor,

a dési gimnázium országos nevű rajztanár-éfstóművésze a kolozsvári műcsarnok első tárlatán nagy feltűnést keltett Husz Ödön tanügyi főtanácsos művészi portréjával. Azóta a kitűnő festőművész egyre-másra kapja a portré megrendeléseket. Legutóbb a festőművésznék Varró Dezső ifjú erdélyi költőről készült portréját vásárolta meg egyik kulturális egyesület.

Szolnok-Dobokában

ismét felmerült az állandó magyar színház terve, éspedig olyan formában, hogy a szamosmedence önálló színi kerületet kapjon, — az ide irányított együttes Désen két alkalommal, három-három hónapot játszana, Szászrégenben 8, Besztercén 8, Szamosújváron 4 hetet, — az együttest a kultusz tárca szerelné fel és támogatná anyagilag, úgy, hogy az északerdélyi szörvány vidéken komoly nemzeti hivatást végezne, a tervet az országos színi ügyek kormánybiztosa, dr. Ciffra András is támogatja és ő terjeszti elő. Könnyen meglehet tehát, hogy a szeptembertől kezdődő új idényben a terv meg is valósul.

(Veres Gábor)

Szamosmenti riportlevél

Őszinte sorol: a „meseautóról”.

Az Emke közművelődési autója a szamosmentét is meglátogatta. Fiatal írók és központi megbízottak kultúrelőadások keretében művelték a népet. A papok és tanítók, faluismerők véleménye szerint, — a meseautó, — ahogy a közművelődési autót nevezzük, egyelőre rossz vágányon halad. Az előadók egy része nem ismeri a népet, nem tud közel férkőzni lelkéhez és gondolatvilágához. A továbbiakban ezért azon kell igyekezni, hogy ezeket az árkokat minél jobban át lehessen hidalni.

(—.)

Dési útmutató

Ez a rovat havonta egyszer nyújt irányítást a szamosmenti vásárló közönségnek.

Lükör, rum, cognac, brandy különlegességek az ITALKÖZPONT-tól megbízhatók és márkások. Igazgató: békegyulai Plachintár Sámly.

A Kovást ecetgyár készítményei (Dész, Rákóczi-tér) ma már előnyösen ismertek!

Mosószippan, mosópor, borotva- és pipereszappan Sulmen Alfréd cégénél. (Thököli-u.)

Sör, bor — nagyban — Marcián Jenő cégtől olesó és megbízható. Dész, Csakó Zs. u. 18.

A Fehér-cukrászda — vezet. Elsőrangú készítmények, figyelmes kiszolgálás, az őr társaság találkozási helye.

Bikfalvy Testálmagykereskedés — három évtizede fogalom a szamosmentén!

Ing, nyakkendő, férfi és női divatcikket a Wolf divatruhaházban! Évtizedes megbízható cég.

„Kék macska” étterem — Bánffy-út. Elsőrendű ételek, kitűnő zene, figyelmes kiszolgálás.

Jobbágy uriszabó — katona és civil szabászat. Szövetek. Új divaszabás, kitűnő kivitel.

Gödröi író-, varrógép és töltőtoll üzlet — elad új árucikkeket, jutányosan és biztosan javít.

Esténként az Európában jó vacsora, kitűnő cigányzene. Igazgató-tulajdonos: Vargha Dezső.

Váradi László fűszer- és csemege üzlete (volt Szigeti cég) máris megnyerte a közönség bizalmát. Megbízható árucikkek, jutányos árak.

Kolozsvári útmutató

A Szamosmentéről állandóan nagyszámú utascsoportok érkeznek Kolozsvárra, számukra készül ez a kis irányító adó rovat:

Sebestyén testvérek ruhaáruház, Wesselényi utca 4. Öitöny, kabát, külföldi szövetek.

Minden új könyv Szentgerlicei Jakab Jenő dr. üzletében! Mátyás királytér 7.

Szabó Jenő divatruhaház, Wesselényi utca 6. Telefon: 24-79. A cég ma már fogalom!

Gaál József kárpitos és díszítő, Árpád u. 10. Vidékre is szállít fotelt, szelont, rökamiet.

Astoria szálló — újonnan berendezve, kényelem, központi fekvés. (Horthy út.) Vidékiek kedvenc szálló helye.

Szamosújvári útmutató

Fehér-cukrászda, Fötér. Tészták, csemege különlegességek. Rendelésre tortákat, tésztát hához készítenek, küldetnek. Jutányos árak.

Varrógép, bőráru az évtizedes Móriscs cégénél, megbízható és olesó.

Korona étterem-kávéház, Fötér — helyiek és idegenek kedvenc találkozási helye!

PAOLETTO

fényképezési műterem, Dész, Fötér. A modern foto-művészet eszközeivel élhető szépen kidolgozott képeket készít. — Amatőrfeleltek kidolgozása.

UJ MAGYAR KÖLTŐK

Vonatból

Szeszgyár áll a nagymajtényi síkon,
barna füstje messze ellobog.

Már kepében a búza; a szittyón
golya, bibic szárazon topog.

Disznófalka jár a sárga réten.
Száz meg száz apró rög feketül.

És a sok rög, mit nyomuknak néztem,
károgra, ríva felrepül.

Varjúsereg száll el- s szétbomolva
a síkság, a láthatár felett:

pernye borul a tág napkorongra,
tépett zászló veri az eget.

Hej Rákóczi, Bercsényi!... Megzökken,
fut a vonat, porfelhőt kavar.

Fut — mintha csak azóta szünetlen —
pirul, iszkol bennem a magyar.

ILLYÉS GYULA

Tollhegy

FLÓRIAN TIBOR:

Utazás

Valahányszor megismerkedem és beszélni kezdek valakivel, akit eddig sohasem láttam, mindig valami furcsa izgalom vesz erőt rajtam. Olyasmíhez hasonlíthatnám, amit utazás előtt érezhet az, aki legyőzhetetlen vágyától hájtva ismeretlen útra indul. Kezet szorítok vele, a szemébe nézek s most elindulok. Nem tudom sohasem, hogy merre, meddig vihet a vágyam vele, utána? Lehet, hogy néhány perc múlva elvünk örökre és elfelejttem, mint egy teljesen közömbös látjat, melyre nem érdemes emlékezni. De lehet, hogy követni fogom messzire, egészen addig, míg megérkezem hozzá s megláthatok valamit abból a házból, ahonnan elindult és megsejthetem a sok utat, melyeken tovább haladhat titkos céljai felé.

Rejtélyes utazás ez, a megismerés s a kaland vágyával és rettegésével, utazás a lélek felé, melyhez el szeretnék jutni. Minden szó, minden mozdulat egy-egy állomás, ahonnan széttekintek és magammal viszek valamit a további útra. Néha már azt hiszem, hogy egyik-két megálló után ott is leszek a célnál. Ugy érzem, mintha messziről átnám már fényét felém világítani. De eltűnik ismét, míg szememet új és új képpel látvóli magához, feledtetve velem, hogy miért indultam el. És növekvő gyönyörűségemben lassan elfeledkezem önmagammól is. Szeretném átadni magam az ismeretlen tájnak, de megállni nem lehet. Haladunk tovább és hegyek zárnak el előttem mindent, ami szép volt. Elfelejtik a tájat, hogy annál teljesebben váljak eggyé azzal, ami most fog fölöttem előttem. Olyan váratlanul, hogy a lélegzetem is eláll és nem találok szavakat, melyekkel dicsérni tudnám. De miért is dicsérném, az ő szépsége nem vár dicséretet. (Istené a dicsőség!) Egyebet nem tehetek: hálát adok, hogy megmutatta nekem.

Most hirtelen elhallgat. Szótlamul állunk, pihenünk. Van időm élményeimet összegyűjteni róla s mikor mosolyogva elbúcsúzunk, már tudom biztosan, hogy visszatérek hozzá és azt is tudom, hogy ő is szívesen fog tovább kísérni az úton, mely önmagához vezet.

KORÉH-kenyér ízletes, tápláló! Minden jobb üzletben kapható. Kérjen mindennél Koréh kenyert!

Szobafestést, mázolás, címpfestést és templomfestést olcsón és jól elkészít, vállal, a 32 éve fennálló

Kiss Péter cég, DÉS

Műhely: Kossuth Lajos-utca 8. szám.
Lakás: Kovács Sándor-utca 57. szám.

KIS MAGYAR NOVELLAK

Wass Albert: Vérben és viharban

(Részlet egy regényből.)

Csönd volt, csak a kipányvázott lovak ropogtatták egyhangúan a fűvet. A lankadó tűz fénye meg-megvillant síma szőrűkön. Néha behorkantak a langyos éjszakába, aztán legelészve előbbre léptek.

Öreg Kúd ült a tűz mellett, magában. Barázdás arcára vörös fényt vetett az izzó zsarátok. Szemei tuskés szemöldökök alá bújtak s onnét révedtek rebbenéstelen álmoczással bele az éjbe. Borzas bajuszfüggönyei alatt titoktudóan hallgatott a szája, olyan volt, mint kereken az erdő sötétje, melyben roppant fák árnyékai magasztaltak fel s tartották ágaik között az égi csillagokat.

Csönd volt, csak a legelésző lovak ropogtatták a fűvet. Néha az erdő mély-séges mélyén felbúgott az öregbagoly hangja, mint titkos, sötét jeladás. Az égen olykor karsú tüzek futottak alá, riadt csillagok fejüket kapkodták s halovány fényport harnatoztak. A hold valahol messzire kallódott, köröző lappantyúk hasztalan keresték a sötét-kék égen.

Távolabb a tűztől, a sátor nyitott szájában ketten heverték hasmánt, puha farkasbőrön s az éjszakát csudálták. Halkszavúak, kicsit fáradtak is voltak. Nagy út volt mögöttük, görögföldről jöttek, Honorius császárnak udvarából. Az egyik fiú volt, alig húszéves. A másik leány, talán ugyanannyi. A leány neve Gertrud, gót főember lánya. A fiú Dengezik. Apja Attila úr s nagyatyja a császár.

Kevés szóval szóltak s lehalkított hangon, ahogy erdőn illik.

— Holnap elérjük az udvarhelyi tábornot.

— Holnapra el.

Nem jókedvvel mondták, szomorúan mondták. Sok-sok együtt töltött nap kötözte össze őket, mint bonyolult furcsa szövétény s egy hideg kéz láthatatlanul már ott nyúlt el fölöttük s elszomorította őket baljós előérzettel a válás.

Hallgattak, egymás kezét fogták. Fent csillagok hulltak, pazar nagy pompával bevonták az eget. A leány álmódóva nézett a tovatűnő fényjelek után.

— Jó volna visszamenni... — súgta s a szemé könnyes lett tőle.

— Görögföldre?

— Mindegy hová... csendes erdők közt menni, ketten... szép, komoly fák alatt és nem törődni senkivel és semmivel...

Komoly szóval felelt a fiú.
— Nem lehet, Gertrud. Nekünk itt a hazánk. S ki hova tartozik, ott maradjon.

— Hát én hova tartozom?

Tréfás hangon indult a kérdés, de volt valami a mélyén, valami sikoltozóan fájdalmas és komoly. Dengezik ránézett a lányra, firkészeve, meglepetten.

— Majd rájössz még arra. Hozzá tartozol.

Megsimogatta a leány kezét, az hálsán közelebb simult hozzá, de a felvetet gondolat vékony fonálkán továbbra is csak ott lebegett az ajkán. S a fonál hamarosan elszakadt megint.

— Azt mondom, kinek hol hazája, ott maradjon. Te mondhatod, neked a keleti hegyektől túl a nagy vizekig mindenütt hazád van, nagy Hünbiralom. Neked Udvarhelye is hazád és Ciglamező is hazád és a Netán partja is hazád és messzire mehetsz, mindenütt hazád. De nekem... vajjon nekem hol van a hazám? Apámnak s a gótoknak hol van a hazájuk... Attila úr, mikor elvette tőlük, adott-e másikat...? Lehet-e valakinek másikat adni, csak úgy kemény parancsban, hogy most ezt szeressed, most ez a hazád...? Lehet-e?

Csönd válaszolt a gót leány szavára. A tisztas alsó sarkán nagyot böfönt egy özbak. Mély, kurta böffenései sötét barázdákat szántottak az erdő fölött elterülő némaságban. Távol egy kúvik visított.

Dengezik végigsimított a lány puha hajján.

— Igazad van, kicsi Ud s még sincs

igazad. Igazad van, mikor azt mondom, hogy neked nincsen hazád, sajnos igazad van akkor. De nincsen igazad, amikor azt mondom, hogy Nagy Hunországnak nekem hazám. Nekem sem hazám. Lehet-e hazája valakinek az olyan föld, amely a nekié, amely mindenkié? Ahol minden nyáron vonuló hadak tiporják el a vetéseket és folyton-folyton csak háború van! Lehet-e hazája valakinek az ország, amelyben annyiféle nép lesi féltékeny irigységgel egymást? Nem, Gertrud, Apám országát nevezhetik Nagy Hünbiralomnak, nem a húnoké mégsem...

— Hát kié akkor?

— Nem tudom kié. Senkié és mindenkié egyszerre. Ma még azt mondják, mienk, de nem sokáig mondják... A hún végig vágat a világon s belemar mindenkibe, mint a veszett farkas, mígcsak elemeszi magát. Attila úr nem tudom mit akar... már nem is a hűnt akarja, azt hiszem... a világot akarja s magát s a hún azalatt elvész, mint a pelyva a szélben.

Fuvallat indult az erdőn át s a tisztas szélén megrezdültek a bokrok. Nyirkos levegőt hozott, a lány megborzosongott tőle s közelebb húzódtott a fiúhoz. Az egyik ló felkapta a fejét s előre figyelt az erdő felé. Halkan horkant egyet, talán farkast szimatolt a szélben. Az öregember felrezzent a tűznél s néhány új hasábot vetett a csüggedő parázusra. A megbolygatott zsarátok szikrákat vetett az éjszakába.

Dengezik felkönyökölt a farkasbőrre, szeméit belefürta az erdő sejtelmes sötétjébe s lázasan estek ki szájából a szavak, mintha nagy, titkos vallomását mondta volna el.

— Ha én lennék Ö... Attila úr... húnok vezére... császár! Mától kezdve nem lennék többet császár. Összehívnam a sok idegen kagánt, a vazallokat s azt mondanám nekik: köszönöm, hogy eddig szolgáltatok, nincs szükségem többé sem fegyveretekre, sem gabonátokra. Mehettek, élhettek, ki ahol akar. A nagy hadjáratoknak vége van. Ezt mondanám nekik. Aztán Buda hegyén kürtöt fuvatnék s kürtöt fuvatnék a két folyó között is, kürtöt fuvatnék a Netád partján és mindenütt, ahol húnok kóborolnak. Hogy amennyi szeretéseledt hún, mind gyűljön egybe. Szép, nagy sereg volna. Magam is lóra ülnek, élükre ugratnék s elindulnék velük ide vissza, Ciglamezőre. Udvarhelyére, a régi hegyi országba. Ott hagynám a nagy birodalmat, sok mindenféle néppel együtt s építenék a húnok itt országot, de olyan országot, amilyen nincsen még egy a világon! Gondolj Bizáncra! Nekem is lenne városom, kemény kőkapuval s lennének faragott képeim, gazdag palotáim, vidám, erős népem! Gondolj a görög búzaföldekre, gondolj a boldog népre, mely nótászó mellett tölti kőházaiban a telet, míg a mi népünk idehaza pusztul, faggal, éhséggel vesződik, mint kallódó barma gondatlan gazdának...

Nem beszélt többet. A lány is hallgatott. Attila úr árnyéka rávetődött a gondolataikra, súlyosan, feketén, baljóslatúan...

Levél Szentimrei Jenőhöz, a Nyecsmérleg szerzőjéhez

Kedves Bátyám! Amikor ez előtt másfélévvel beléptem az öreg Kolozsvári redakcióba, Te ott ültél fehér hajjal és kissé kesernyős, bölcs és megértő mosollyal a sarok szerkesztői asztalnál, — melletted Kuncz Aladár ült, távolabb Hunyady Sándor. Egy regényről vitatkoztatok, miközben te, bizonyos gyilkosságról írott riportot készítettél nyomok alá. A regénnyel kapcsolatban az emberi lélekről volt szó, a riportban késekről és vérről... Amulva hallgattam a vitát, ma is látom Kuncz Aladár szikrázó kék szemé és Hunyady felhevült arcát... Te inkább csak mosolyogtál gúnyosan és finoman, ez a mosoly megmaradt bennem 15 év távlatából. Ahogy most válogat

tott verseidet olvasgatom, mögöttük ugyanazt a gúnyos és finom emberi és megbocsájto mosolyt látom. Ez a mosoly érlette ki 30 év költői termését. Bűnügyi riportok, kenyérharcok és az eleven történelem sodró láza között. A mosoly gúnyos, finom, lázadó és acélos maradt végig. Talán csak a hang lett egy árnyalattal halkabb — az érc azonban megmaradt benne:

„Békesség bennem, béke körülöttem. Ide fejlődtem.”

A világ tele löporfüsttel és a virágok olykor vérszagaik...

Ha nem így élnénk — most meleg házi ünnepet kéne tartunk, babékoszorút nyújtva kezébe. A lelket ünnepelve, amivel emberré, magyarrá, erdélyivé és költővé tudtál tisztulni.

Szeretettel ölel gykori tanítványod:

SZTOJKA LÁSZLÓ.

KÖNYVET

minden magyar kézbe!

Megindult a tavaszi könyvkiadás!

CSATHÓ KÁLMÁN

Családia

Nagy magyar nemzedék-regény emberi sorsok és jellemek mérhetetlen gazdagságával, mélységes emberismerettel, hatalmas társadalomtudománnyal, politikai és történelmi tudással s izgató vérig magyar életszemlélettel. Két hatalmas kötet. Ára 18 P. Kötve 24 P.

Az erdélyi irodalom új értéke!

LIGETI ERNŐ

Noé galambja

Az erdélyi fejedelem tragikus alkonya. Az erdélyi hivatástudat mélyen szántó történelmi dokumentuma.

Ára 9 pengő, kötve 12 pengő.

Uj magyar írók első könyve!

FEHÉR TIBOR

Árnyék az úton

Egy büntörténetét, ezt az érdekes és egyéni témát dolgozta fel a fiatal, tehetséges szerző ebben a finomszövésű, gazdag meséjű szerelmi regényben.

Ára 6 pengő, kötve 8.60 pengő.

TOMBOR TIBOR

A vér és vas költője

című művében D'Annunzio izgalmas életét írói képességgel, fiatalos lendülettel, költői hűvvel világítja meg.

Ára 6.60 pengő, szép kötésben 9 pengő.

Magyar Klasszikusok — az Uj Egyetemes Regénytár kötetei

TÖMÖRKÉNY ISTVÁN

Gerendás szobákból

A szegedi tanyavidék népet vonultatja fel előtünk, a világirodalom egyik legnagyobb elbeszélője. Ára kötve 6.60 P.

LOVIK KÁROLY

A préda

A finomtollú író és kiváló elbeszélő legszebb írásainak egyike ez a búvájos szerelmi regény. Ára szép kötésben 7 pengő.

A bibliofil könyvkiadás új remekai

Mednyánszky

KALLAI ERNŐ hatalmas monográfiája az újabb magyar festészet egyik legjelentősebb mesteréről. A hatalmas album ára, 80 oldal ritka szépségű képtáblával 35 pengő.

Tizenkét vers, 12 vers

SZABÓ LÖRINC költészetének remekei és SZALAY LAJOS, a nagytehetségű fiatal grafikus páratlan szépségű rajzsorozata. Az 1000 számozott példányban, a költő és a rajzolóművész aláírásával ellátott bibliofil kötetnek ára művészi kötésben 20 pengő.

Megtekinthető minden könyvesboltban. Singer és Wolfner Irodalmi Intézet kiadása.

